

II PERUSTERVEYDENHUOLLON LISÄKOULUTUS

1. JOHDANTO

Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen (PTL) voi halutessaan suorittaa samanaikaisesti erikoislääkärikoulutuksen kanssa suorittamalla koulutukseen kuuluvan 2 vuoden palvelun ja 16 tunnin mittaisen kurssimuotoisen terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävän koulutuksen.

Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutus vaaditaan 1.1.1995 alkaen sosiaaliturvajärjestelmän piirissä yleislääkärinä toimivilta lääkäreiltä. Lisäkoulutus perustuu ETA-sopimukseen.

Koulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on Suomen tai Euroopan talousalueen muun valtion kansalainen ja suorittanut Suomessa lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tai ulkomailta vastaavan tutkinnon, joka kuuluu lääkärintoimen harjoittamisen vaatimuksiin.

Lääkärintutkinnon muualla kuin Suomessa suorittaneilta edellytetään TEO:n myöntämä oikeus harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä lääkärin ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena.

Lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen tiedekunnalta voi hakea opinto-oikeutta perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamiseksi. Ao. yliopisto antaa myös todistuksen koulutuksen suorittamisesta riippumatta siitä, missä palvelut on suoritettu.

2. HALLINTOJÄRJESTELMÄ JA PÄÄTÖKSENTEKO

Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen hallintojärjestelmä on sama kuin erikoislääkärikoulutuksessa. Koulutus yksiköt eli yliopistojen lääketieteelliset tiedekunnat vastaavat siitä, että lisäkoulutus on perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annettujen asetusten (1435/93, 1342/2002) ja direktiivien (93/16/ETY, 2001/19/EY) mukainen. Koulutusyksikön toimivaltaan kuuluu hyväksyä ne terveyskeskukset ja sairaalat, joissa suoritettu palvelu hyväksytään perusterveydenhuollon lisäkoulutukseksi. Koulutusyksiköt valvovat myös koulutuksen toteuttamista vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa koulutuspaikoiksi hyväksytyissä yksiköissä. Koulutusyksiköt rekisteröivät perusterveydenhuollon lisäkoulutusta suorittavat lääkärit koulutukseen, hyväksyvät teoreettisen koulutuksen, vastaavat palveluja ym. opintoja koskevista asioista ja antavat todistuksen.

3. KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Tavoitteena on perehdyttää koulutuksessa oleva lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Eri toiminta-alueisiin tutustumisen lisäksi on tärkeää, että koulutuksessa olevalla lääkärillä olisi mahdollisuus saada kuva potilaan kokonaishoidosta, hoidon porrastuksesta ja hoitoa tukevista konsultaatiomahdollisuuksista sekä lääkärintyön kliinisestä hallinnasta.

Myös kokemusten saaminen moniammatillisesta tiimityöstä ja tiimin johtamisesta osana nykyaikaista työyhteisöä kuuluu koulutusvaiheen sisältöihin.

Palvelunsa aikana koulutuksessa oleva lääkäri toimii vastuullisena työntekijänä noudattaen niitä säädöksiä ja määräyksiä, joita tehtävistä on erikseen annettu. Lisäksi lääkärin tulee koko koulutuksen ajan osallistua säännöllisesti toimipaikkakoulutukseen. Koulutuksessa oleva lääkäri vastaa itse toiminnastaan myös päivystysaikana.

Terveyskeskukselle ja sairaalalle asetetut kriteerit

Perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen hyväksyttävän terveyskeskus- ja sairaalal palvelun tulee tapahtua tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Kunkin lääketieteellisen tiedekunnan yleislääketieteen oppialat solmivat koulutussopimukset omalla vastuualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Koulutuspaikassa tulee olla tehtävään nimetty kouluttajalääkäri, joka vastaa työn monipuolisuudesta, käytännön työn ohjauksesta ja antaa todistuksen suorituksesta palvelusta. Hänellä tulee olla mahdollisuus kouluttautua tehtävään yliopiston kanssa sovitulla tavalla.
- Koulutuspaikassa on säännöllistä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia vuodessa.
- Opiskelijalla on mahdollisuus halutessaan osallistua ulkopuoliseen koulutukseen keskimäärin yhtenä päivänä kuukaudessa.
- Opiskelijan käytössä ovat sähköposti sekä yhteydet verkossa oleviin tietokantoihin ja kirjastoihin.

Tampereen yliopistossa ylläpidetään listaa valtakunnan koulusterveyskeskuksista. Lista ilmoitetaan myös EVO-korvauksia maksaville lääninhallituksille.

Perusterveyden lisäkoulutukseen sisältyvän sairaalal palvelun voi suorittaa sairaaloissa, jotka on hyväksytty erikoislääkärikoulutuksen koulutuspaikoiksi. Tämän lisäksi sairaalal palvelua voi suorittaa muissa sairaaloissa, jotka koulutusyksiköt ovat hyväksyneet koulutuspaikaksi edellä mainittujen kriteereiden perusteella.

4. KÄYTÄNNÖN PALVELU

Perusterveydenhuollon lisäkoulutus on 1.1.2006 alkaen 3 vuotta kokopäiväisenä koulutuksena. Koulutuksen pidentäminen perustuu direktiivin 93/16/ETY säännöksiin, joita on muutettu direktiivillä 2001/19/EY. Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen osalta muutetut säännökset tulevat voimaan 1.1.2006. Asetusta perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta (1435/1993) muutetaan vastaamaan direktiivin mukaisia vaatimuksia.

Direktiivin 91/16/ETY muutetun 31 artiklan 2 kohdan perusteella tähän kolmen vuoden laajuiseen perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen voidaan lukea hyväksi LL-tutkintoon sisältyvästä kliinisestä koulutuksesta enintään 1 vuosi.

4.1. Terveyskeskuspalvelu

Vähintään 9 kuukautta palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa Lääkärin tulisi perehtyä useaan toiminta-alueeseen mm. terveyskeskuksen ajanvarausvas-

taanottoon, päivystykseen, lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää kouluttajan antamassa työtodistuksessa.

Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuuden ja monipuolisuuden tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Mikäli palvelu suoritetaan jaksoissa eri terveyskeskuksissa, tulee opiskelijan itse huolehtia siitä, että eri terveyskeskusjaksojen aikana hän perehtyy useaan toiminta-alueeseen. Monipuolisen ja laaja-alaisen palvelun sisältö tulee selvittää kouluttajan antamassa koulutustodistuksessa.

Koulutuksessa olevan lääkärin koulutusta ohjaa ja seuraa nimetty ohjaaja. Terveyskeskuspalveluun suositellaan käytettäväksi lokikirjaa.

4.2. Sairaalapalvelu

Vähintään 6 kuukautta hyväksytyssä koulutussairaalassa. Myös sairaalapalvelun ajan koulutuksessa olevan lääkärin koulutusta ohjaa ja seuraa nimetty ohjaaja. Sairaalassa häntä koskevat tavanomaiset takapäivystysjärjestelyt.

4.3. Muu palvelu

Enintään 6 kuukautta voi olla palvelua muussa yliopiston hyväksymässä yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa julkisen tai yksityisen terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä.

Ulkomailla suoritettua palvelua voidaan hyväksyä osaksi perusterveydenhuollon lisäkoulutusta sisällön perusteella.

4.4. Arviointi ja lääkärin ohjaus

Koulutusprosessin kehittäminen ja arviointi tarkoittaa sekä lääkärin oppimisen arviointia että opetuksen, koulutusympäristön ja koulutusohjelman arviointia. Lääkärin oma itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

Arvioinnissa suositellaan käytettäväksi soveltuvin osin erikoislääkärikoulutuksessa annettuja ohjeita.

4.5. Kurssimuotoinen koulutus

Koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävä kurssimuotoinen koulutus.

5. PALVELUJA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ

Perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen ei voida hyväksyä ennen laillistamista suoritet-
tuja palveluja.

Palveluajat

Koulutukseen tulee sisältyä palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään 9 kuukautta.

Lyhin koulutukseksi hyväksyttävä palvelujakso on kuukausi kokopäiväistä työtä. Kou-
lutus voidaan suorittaa osittain myös osa-aikaisella palvelulla, jolloin kokonaispalvelu-
aika vastaavasti pitenee. Osa-aikaiseksi palveluksi voidaan katsoa vähintään 50 % ko-
kopäiväisestä palvelusta. Alin hyväksytty viikkotuntimäärä on 18,5 tuntia käsittävä vi-
ran tai toimen hoito.

Palvelua ei voida suorittaa kokonaisuudessaan osa-aikaisilla palvelussuhteilla vaan kou-
lutukseen tulee sisältyä kokopäivätoimista palvelua vähintään 3 kuukautta sairaalassa ja
vähintään 3 kuukautta perusterveydenhuollossa. Osa-aikaisen palvelun sisällön tulee ol-
la täysipäiväistä palvelua vastaavaa.

Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna sairaudesta tai muusta pätevästä syystä pidetystä virkavapau-
desta, koulutusta varten otetusta virkavapaasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta
voidaan lukea koulutukseen yksi kuukausi, mikäli virkamääräys on voimassa. Yhdestä
äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen vain kuukausi, vaikka
loma jakautuisi eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua
virkavapauden ajan.

Toimiminen eri tehtävissä

Toimimista apulaisopettajan, assistentin tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksy-
tään koulutukseen edellyttäen, että siihen sisältyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa
keskussairaalassa tai terveyskeskuksessa tai kliinistä toimintaa palvelun sisällön perus-
teella.

Varusmies-/siviilipalvelu

Varusmies- ja siviilipalveluun sisältyvä työskentely päätoimisissa lääkärin tehtävissä
hyväksytään sisällön perusteella palveluksi. Perusterveydenhuollon lisäkoulutukseksi
edellytetään 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua ja 6 kuukautta sairaalapalvelua. Tämän
lisäksi varusmieslääkärinä toimimisesta voidaan tapauskohtaisesti hyväksyä toimenku-
van perusteella. Siviilipalvelun hyväksyminen ratkaistaan tapauskohtaisesti palvelun si-
sällön perusteella.

6. MUUSSA KUIN ETA-VALTIOSSA SUORITETTU PERUSTUTKINTO

Muu kuin ETA-valtion kansalainen voi toimia Suomessa lääkärinä vain terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen (TEO) luvalla. Ammatinharjoittamisluvan saaneet lääkärit suorittavat yliopistoissa perusterveydenhuollon lisäkoulutusta vastaavan koulutuksen tai he voivat toistaiseksi pätevöityä yleislääkäreiksi TEO:n vahvistamien vaatimusten mukaisesti.

Suomen kansalaiselta, joka on suorittanut lääkärin perustutkinnon muussa kuin ETA-valtiossa, vaaditaan oikeuteen harjoittaa lääkärin ammattia toisen johdon ja valvonnan alaisena laillistettuna ammattihenkilönä lisäksi, että hän on suorittanut TEO:n erikseen määräämät lisäopinnot ja kuulustelun. Vastaavat määräykset lisäopinnoista ja kuulustelusta koskevat ETA-valtion kansalaista, joka on suorittanut lääkärintutkinnon muussa kuin ETA-valtiossa.

7. SIIRTYMÄKAUSI

Opinto-oikeuden perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen 31.12.2002 mennessä saaneet lääkärit voivat suorittaa koulutuksen asetuksen 1436/93 vaatimusten mukaisesti.

8. TODISTUKSEN HAKEMINEN

Suoritettuaan perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen vaadittavat palvelut ja kurssimuotoisen koulutuksen sekä saatuaan kouluttajan antaman todistuksen palvelujen hyväksytystä suorittamisesta koulutettava toimittaa niistä todistukset tiedekunnan kansliaan. Tiedekunta myöntää todistuksen ja antaa samalla hakemuksen ja ohjeet, miten jäljennös tutkintotodistuksesta toimitetaan Terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen.

9. LAILLISTAMINEN PERUSTERVEYDENHUOLLON LISÄKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä lääkärille, joka on suorittanut lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen lääketieteellisessä tiedekunnassa. Hakemukset lähetetään osoitteella: Terveydenhuollon oikeusturvakeskus, PL 265, 00531 Helsinki. TEO:n käyntiosoite on Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki.

Ammatinharjoittamisoikeuksia koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.